

1 TESTOVANÁ TÉMATA A DOVEDNOSTNÍ ÚROVNĚ

Jak bylo zmíněno v úvodu, šetření ICILS 2013 je první mezinárodní studií počítačové a informační gramotnosti. Na rozdíl od jiných šetření provedených v minulosti nezkoumá pouze vybavenost škol či názory učitelů a žáků na používání informačních a komunikačních technologií (ICT) ve výuce, ale soustředí se na reálné znalosti a dovednosti žáků, které jsou uplatňovány při používání informačních a komunikačních technologií. Pro všechny zapojené země byla vytvořena jednotná definice počítačové a informační gramotnosti, která byla dále rozpracována tak, aby byly pokryty všechny důležité aspekty práce s ICT.

1.1 Vymezení témat (aspektů) počítačové a informační gramotnosti testovaných v rámci ICILS 2013

V mezinárodním šetření ICILS 2013 je počítačová a informační gramotnost definována následovně:

Počítačová a informační gramotnost je schopnost jedince používat počítače k vyhledávání, vytváření a sdělování informací s cílem zapojit se do dění doma, ve škole, na pracovišti a ve společnosti.

V rámci této definice bylo stanoveno sedm témat (aspektů), které byly v různé míře zastoupeny v testu počítačové a informační gramotnosti. Každý kratší testový úkol, který žáci vypracovávali, reprezentuje většinou jedno z témat. V případě, že nějaký testový úkol reprezentuje znalosti či dovednosti z více než jednoho tématu, je přiřazen k takovému tématu, které je v něm zastoupeno v nejvyšší míře. Rozsáhlejší testové úkoly³ zahrnují více témat zároveň.

Test počítačové a informační gramotnosti pokrýval tyto aspekty⁴:

(1) Používání počítačů jako takové: Zahrnuje deklarativní a procedurální znalosti obecných vlastností a funkcí počítačů. Zaměřuje se na základní technické vědomosti a dovednosti nutné pro práci s informacemi pomocí informačních a komunikačních technologií.

(2) Získávání informací a jejich posuzování: Tento aspekt se zaměřuje na postupy, které lidé provádějí při vyhledávání a získávání informací v digitální podobě a při posuzování jejich věrohodnosti, úplnosti a užitečnosti.

(3) Zacházení s informacemi: Tento aspekt odkazuje na schopnosti jedinců zpracovávat informace v digitální podobě, především tvořit nebo upravit klasifikační struktury, které umožní uspořádat a uložit informace tak, aby je bylo možné efektivně používat.

(4) Přetváření informací: Zahrnuje využívání informačních a komunikačních technologií k přepracování získaných informací tak, aby byly vhodné pro určitý účel a publikum.

(5) Vytváření informací: Vytváření informací je definováno jako proces, při němž člověk využívá počítač k navrhování a zhotovování informačních produktů pro daný účel nebo cílovou skupinu.

(6) Sdílení informací: Tento aspekt počítačové a informační gramotnosti je zaměřen na používání počítačů ke komunikaci a k výměně informací s jinými lidmi.

(7) Bezpečné používání informací: Zahrnuje znalost právních a etických zásad počítačové komunikace a práce s informacemi (z hlediska tvůrce i z hlediska spotřebitele) a znalosti rizik spojených s počítačovou komunikací a používáním počítačů jako takových.

Tyto aspekty byly vymezeny pro účely teoretické konceptualizace počítačové a informační gramotnosti a pro rozložení testových úkolů. Nikoli však pro analytické účely (výsledky žáků v testu nejsou prezentovány pomocí dílčích škál, které by odpovídaly jednotlivým aspektům). Bližší pohled na jednotlivé aspekty počítačové a informační gramotnosti nabízí kapitola 3, která se zaměřuje na analýzu úspěšnosti českých žáků v testových úkolech. Kapitola obsahuje přehled vybraných položek, které žáci v rámci šetření ICILS řešili, a je strukturovaná do sedmi oddílů, jež odpovídají jednotlivým aspektům popsaným výše.

3 Tzv. velké úkoly, které jsou blíže popsány ve druhé kapitole.

4 Podrobný popis jednotlivých aspektů je obsažen v české verzi Konceptního rámce šetření ICILS 2013, který je dostupný na webových stránkách České školní inspekce (<http://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/ICILS>).